

Nejmladší podoba archeologie

Kousek od míst, kde mohla, ale nevyrostla nová knihovna architekta Jana Kaplického, se nyní děje něco úplně jiného. Prostor obsadili archeologové z Akademie věd, kteří zde provádějí výzkum předtím, než tu vznikne nové jezírko. To by mělo doplnit parkovou úpravu Letenských sadů a přidat jim tak trochu přírodní rozmanitosti. Děje se tak v duchu současného trendu zadržování vody v krajině, tedy i v té městské. Než se stane jeho vodní plocha skutečností, musí však být ukončen probíhající archeologický výzkum, zpočátku zaměřený na zbytky hradeb z napoleonské doby.

Jeho vedlejším a překvapivým objevem bylo odkrytí základů tří objektů z dob nedávných, o kterých ještě mohou vyprávět pamětníci. Z dob, kdy na Letné vznikalo tehdy největší sousoší v Evropě, pomník J. V. Stalina. Výstavba obřího pomníku v letech 1952–1955 si žádala velké terénní úpravy a tisíce pracovních sil.

UTAJENÝ TÁBOR

Komunistický režim chtěl jistě působit dojmem, že pracovat na stavbě pomníku oslavovaného Stalina musí být pro každého, kdo se jakkoli podílel, jediné čest a potěšení. V prostoru pod Hanavským pavilonem byly však nyní v hloubce 2 metrů, pro historiky překvapivě, odkryty pozůstatky pracovního tábora. Napovídají, že mohlo jít o tábor Pomocných technických praporů (PTP), který byl po dokončení stavby pomníku pečlivě zlikvidován. Ve vojenských pracovních táborech totiž komunistický režim internoval své politické odpůrce a další nepohodlné osoby a využíval jejich levnou pracovní sílu. A důkazy o práci lidí z PTP na Stalinově pomníku nemusely být žádoucí.

Po roce 1989, kdy již bylo možné svobodně pátrat po okolnostech jeho vzniku a zániku, byla stavbě obřího díla věnována pozornost jak historiky, tak médií. Z dobových pramenů i svědectví současných vychází i podrobné líčení stavby v románu Rudolfa Cainera *Žulový Stalin* a v jím inspirovaném filmu *Monstrum* v režii Viktora Polesného. Pozornost poutala především tragická postava autora pomníku, sochaře Otakara Švece. Ani poznatky historiků ani jiné zdroje však dosud nezmiňovaly existenci pracovního tábora, který byl nyní objeven. Podle archeologů tu mohlo ve třech dřevěných

Staveniště jezírka v těchto dnech (duben 2021)

Pozůstatky obranného valu z opevnění Prahy z doby prusko-rakouských válek a napoleonských tažení v Evropě.

objektech za velmi primitivních podmínek být ubytováno až 120 osob. V malé laboratoři na místě se teď prvotně zpracovávají nálezy v podobě pozůstatků skla, keramiky, krytin, ale i kabelů apod. Archeologové doufají, že narazí například i na táborovou kuchyni nebo odpad, které bývají nejlepším zdrojem informací. Výzkum na místě má probíhat do konce dubna, pak se bude stavět. Zpracování nalezeného materiálu bude podkladem pro další historická pátrání. Zda

Vizualizace budoucího jezírka na Letné

šlo skutečně o pracovní tábor PTP, by mohli pomoci dosvědčit ještě i pamětníci, pokud se takoví najdou. Dosud se jedná o hypotézu podle nepřímých důkazů a je prokázána i přítomnost propuštěnců z PTP na stavbě jako civilních zaměstnanců. Přestože byl tábor pečlivě ukrytý v areálu velkého staveniště, byl objeven ve stavební dokumentaci a na leteckých snímcích v letech 1951–53. V době odhalení pomníku (1955) už zde ale nestál. Pokud šlo opravdu o pracovní tábor PTP, pak byl jediným toho druhu v Praze.

CO JINÉHO STÁVALO NA LETNÉ

Letenská pláň byla svědkem mnoha historických událostí už před staletími, její podoba a poloha ji předurčovaly k tomu, aby se z ní stávalo v případech potřeby vojenské ležení. Úplně nejstarší zmínka o Letné je už z doby krále Přemysla Otakara II., který zde pořádal korunovační hostinu. Po této slavné události zůstal dodnes název nedaleké ulice Korunovační. V době vánoční roku 1261 na Letné stály obrovské dřevěné paláce pro králový hosty, v nichž se hodovalo, tančilo a probíhaly tu i skvostné rytířské turnaje. Později, v době husitské, tu byl vojenský tábor Zikmunda Lucemburského, v dobách třicetileté války zde ležela vojska

habsburská, švédská a další. V místě, kde nyní probíhá archeologický výzkum, jsou odkrývány také pozůstatky hradebního valu z opevnění Prahy v dobách prusko-rakouských válek a napoleonských tažení (1742 až 1814).

Strategický význam území Letné zabránil jeho trvalé zástavbě. Místo toho zde už od 19. století postupně vznikal prostor pro rekreaci Pražanů, za což vděčíme místodržícímu hraběti Chotkovu, který za tím účelem zdejší pozemky vykoupil. A vodní plocha, která se nyní začíná budovat, tu měla být už dávno. Jezírko je zaneseno v projektech na velkou úpravu Letenských sadů z konce 19. století, kterou navrhl bratr známého lékaře, zahradní architekt František Josef Thomayer.

Martina Fialková

Výzva pamětníkům let výstavby Stalinova pomníku: Pokud si vzpomenete na jakoukoli souvislost nebo máte doma fotografie či jiné dokumenty, které by pomohly doložit existenci pracovního tábora v místech pod Hanavským pavilonem, můžete kontaktovat Archeologický ústav, Letenská 123/4, Praha 1, tel.: 257 014 300 mail: arupraha@arup.cas.cz

Událost aukční sezóny: aukce umění Adolf Loos Apartment and Gallery v Mánesu

Ve výstavní síni Mánes se v neděli **18. dubna 2021 od 14 hodin** uskuteční prestižní aukce uměleckých děl, kterou pořádá lídr českého aukčního trhu s **uměním Adolf Loos Apartment and Gallery**. Dražit můžete také **on-line prostřednictvím serveru livebid.cz**.

Aukční síň a galerie se specializuje na prodej kvalitních obrazů a plastik významných českých a zahraničních umělců. Klade důraz především na pravost všech nabízených děl, které pečlivě prověřuje a konzultuje s uznávanými českými i zahraničními odborníky. Jako jediná aukční síň v České republice poskytuje doživotní záruku na pravost prodávaných uměleckých předmětů.

Návštěvníci budou mít možnost shlédnout exponáty v rámci předaukční výstavy v malé výstavní síni v **Mánesu od 19. března do 17. dubna denně, vždy od 10 do 18 hodin**. V neděli 18. dubna bude výstava přístupná až do konání aukce, tedy od 10:00 do 13:30 hodin. Nově bude výstava k vidění také on-line na stránkách aukční síně prostřednictvím 3D virtuální prohlídky. V souvislosti s vládními opatřeními si zájemci mohou po telefonické nebo emailové domluvě sjednat obchodní schůzku.

V dubnové aukci Adolf Loos Apartment and Gallery bude nabídnut vrcholný obraz **Toyen** s názvem *Cirkus* (1925). Tento špičkový olej pochází tak z autorčina vzácného, sběratelsky velmi ceněného pařížského období. Jedná se o jeden z nejvýznamnějších obrazů autorky vůbec. O důležitosti plátna svědčí i fakt, že byl zařazen na obálku knižní novinky PhDr. Karla Srpa – *Magický věk*. Vyvolávací cena je stanovena na 23 000 000 Kč.

Aukce nabídne také nový objev střežního obrazu **Jana Preislera**, finální verzi *Tři dívky v lese* z roku 1906, který se dlouhá léta skrýval v soukromé pražské sbírce. Obraz s vynikající proveniencí reprezentuje vrchol evropského symbolismu. Obraz malíře této kvality a významu se nikdy dosud nedražil. Vyvolávací cena je 14 900 000 Kč.

Velmi vzácný, poeticky laděný olej **Alfonse Muchy**, *Pohled do budoucnosti* (1938),

Toyen, Cirkus, 1925

na kterém Mucha zobrazil krásnou dívku, jde do aukce za vyvolávací cenu 3 500 000 Kč. Obraz bude zařazen do připravovaného *Catalogue raisonné* (Soupisu díla) Alfonse Muchy.

Mezi další „highlighty“ aukce patří dílo **Bernarda Buffeta**, *Zátiší s hyacintem* (milované

mu P.B.), z roku 1956. Kontroverzní francouzský malíř namaloval toto excelentní plátno svému milenci Pierru Bergé, spoluzakladateli ikonické módní značky *Yves Saint Laurent*. Obraz se vyvolává za cenu 2 250 000 Kč.

Sbírka mecenáše umění a továrníka **Jindřicha Waldese** je dnes mezi sběrateli velkým pojmem, který funguje jako známka ověřeného původu a kvality. V dubnové aukci se objeví konvolut čtrnácti vzácných kreseb **Františka Kupky** právě z této cenné sbírky. Vyvolávací ceny kreseb se pohybují v rozmezí od 25 000 Kč do 150 000 Kč.

Max Švabinský bude zastoupen vynikajícím obrazem *Akt se slunečníkem (Kráčeji)*, kde autor alegoricky zachytil svou snoubenku Elu Vejrychovou.

Běla Kolářová je dnes v zahraničí patrně nejznámější a nejvýstavovanější českou umělkyní druhé poloviny 20. století. Aukce představí její klíčové dílo *Automat na polykání peněz* (1966).

Současné umělce na dražbě zastupuje populární autor tzv. mydlových bublin **Jiří Georg Dokoupil** nebo **Magdalena Jetelová**. Pozornost sběratelů a investorů nepochybně přitáhne i další skvělá díla například Antona Schiffera, Jaroslava Čermáka, Julia Mařáka, Joži Uprky, Václava Radimského, Aloise Kalvody, Othona Coubina, Antonína Slavička, Alfréda Justitze, Emila Filly, Maxima Kopfa, Antonína Procházky,

KOSMAS

Těšíme se na vás v knihupectvích Kosmas!

I nadále si můžete knihy pohodlně rezervovat na e-shopu kosmas.cz a vyzvednout u výdejních okének třeba cestou z práce nebo během procházky do 30 minut:

Kosmas, Praha 1 – Perlová 3
Kosmas, Praha 5 – Štefánikova 77/52
Kosmas, Praha 7 – Veveřkova 16

www.kosmas.cz

Nadějné jaro

Za oknem se v mírném, ranním slunečním svitu pohupují větve s rašícími pupeny. V nich se mihají ukřičení hnědo-modro-zeleno červení opeřenci a dole pod stromem, pucuje veverka zbytky ze své spížířny.

Nemyslete si prosím, že jsem duševně podlehl či se pokouším oživit dávná bukolická dílka. Tedy líčení krásného, čistého života na loukách a pastvinách, daleko od shonu civilizace a lidských problémů. To určitě ne. Prostě mi jen jaro zaklepalo na dveře, přesněji větve na okno, a já si toho všiml. Asi víc, než v jiných letech. Ostatně není se co divit – lehce ponuré dny dosavadní, ať již zapříčiněné zimou či nuceným pobytem uvnitř, najednou vystřídal jasné světlo a pocit jakési energie, lepší nálady, naděje.

Ne, že bych letos v zimě propadal chmurám. Občas ano, přiznávám, ale ne zcela. Koneckonců, zima byla po několika slabších letech (míněno meteorologických) přívětivá, jak má být – plná sněhu, mrazivá. I to jaro zatím vypadá skvěle – s normálními dešti, s teplotami tak akorát jarními.

Ale je tu ještě něco jiného, příjemného, na duši hřejivého. Nejen probouzení přírody pod sluneční paprsky, nalévající se pupeny (jak by řekl klasik), bílé, žluté, červeně a fialově kvetoucí prvosenky a první věchy nad nimi. Je tu také příslib nového života, začátku lepších, veselejších časů. (Snad.) Pro začátek tu máme uklidňující a potěšující procházky v parcích mezi zelenajícími se trávníky a žlutými girlandami zlatých dešťů. Všude přítomnou svěží vůni po jarních deštících, které smývají prach a dávají zalesknout červeným střechám a stovkám věžních kopulí. A kamenným světcům na Karlově mostě a kočičím hlavám na starých náměstích. Pražským krásám, které tu jsou věky, které přetrvaly doby zlé i ještě horší. Jaro přineslo blankytnou modř na oblohu i na hladinu Vltavy, dalo vyniknout – zase úplně jinak – pražským dominantám. Petřínská rozhledna vypadá mladší, Hrad zase barevnější a i paneláky na severním okraji tohoto panoramata jsou tak nějak malebnější, hezčí.

Pro někoho je jaro nejhezčí období v roce, pro jiného je symbolem „znovunarození“, nově naděje, nového života. Ostatně počet jar býval synonymem stáří i let a s jeho začátkem se mnohy tak nový rok spojoval.

Užijeme si proto naplno „nového roku“! Ať je co možná poklidný a pozitivní, v tom původním, dobrém slova smyslu.

Ondřej Sedláček

Joana Miró, Františka Tichého, Františka Hudečka, Kamila Lhotáka, Bohumíra Matála, Jana Kotíka, Oty Janečka, Olbrama Zoubka, Evy Kmentové, Radoslava Kratiny, Michaela Rittsteina a Hynka Martince.

Aukce: neděle 18. dubna od 14.00
Místo: Výstavní síň Mánes, Masarykovo nábřeží 250/1, Praha 1
Aukční katalog najdete na www.aloos.cz –PR–

PLACENÁ INZERCE

12/5—
3/6/2021

76. mezinárodní hudební festival

con moto

Pražské jaro

festival.cz

PŘIPOMEŇME SI V DUBNU

- 1. 4. 1926 zahájila činnost Národní banka československá – **95 let**
- 2. 4. 1981 v Praze byl otevřen Palác kultury, dnešní Kongresové centrum – **40 let**
- 4. 4. 1911 * Václav Čtvrtek, spisovatel, († 6. 11. 1976) – **110 let**
- 5. 4. 1876 * František Lexa, český egyptolog, profesor na Univerzitě Karlově v Praze, zakladatel egyptologie († 13. 2. 1960) – **145 let**
- 16. 4. 1901 bylo uzákoněno připojení Libně k Praze – **120 let**
- 16. 4. 1911 † Josef Richard Vilímek st., publicista, knihupec a nakladatel, (* 1. 4. 1835) – **110 let**
- 17. 4. 1826 * Vojtěch Náprstek, český vlastenec, sběratel, cestovatel a mecenáš († 2. 9. 1894) – **195 let**
- 18. 4. 1556 do kláštera u sv. Klimenta (dnešní Klementinum) přišlo prvních 12 příslušníků jezuitského řádu v Praze – **465 let**
- 21. 4. 1926 * Olbram Zoubek, sochař († 15. 6. 2017) – **95 let**
- 23. 4. 1836 v Praze poprvé vyšla lyrickoepická báseň Máj K. H. Máchy – **185 let**
- 24. 4. 1811 byla zahájena výuka na konzervatoři v Praze, nejstarším hudebním ústavě ve střední Evropě – **210 let**
- 26. 4. 1841 * Julius Zeyer, básník, († 29. 1. 1901) – **180 let**
- 26. 4. 1846 * Antonín Wiehl, architekt, autor mnoha pražských domů, architektonického návrhu vyšehradského Slavína a arkád hřbitova († 4. 11. 1910) – **175 let**
- 30. 4. 1931 † Osvald Polívka, architekt (* 24. 5. 1859) – **90 let**

On-line přednášky Pražské vlastivědy

PCT, Arbesovo nám. 70/4, Praha 5, tel.: 221 714 161, 221 714 714, vlastiveda@prague.eu, www.prazskevychazky.cz. E-learningové přednášky je možné zakoupit v eshopu Prague City Tourism v sekci „Vlastivědné vycházky“. Při nákupu je nutné uvést jméno a příjmení osoby, která se bude online přednášky přímo účastnit. Zakoupení je možné do 12.00 v den konání akce. Začátky v 16.00, není-li uvedeno jinak, cena 120/80 Kč.

DUBEN 2021

► **6. út Praha v díle Jakuba Schikanedera** Představení díla Jakuba Schikanedera v kontextu velkého tématu krajinomalby a žánrové malby na přelomu 19. a 20. století, kterým je městská krajina. Opakování přednášky z února 2021. (M. Švec Sybolová)

► **7. st Vilová architektura meziválečného období** První plánovitě zakládané vilové čtvrti v Praze začaly vznikat ve 2. polovině 19. století. K jejich rozvoji na počátku 20. století přispělo, že v českém prostředí měla velkou odezvu myšlenka zahradních měst. Vznik nového státu pak znamenal výrazný vzestup rodinné výstavby, na které se podílela řada předních architektů. Začátky v 10.00 a v 16.00. (S. Micková)

► **8. čt Zmizelá Praha II.** Vytvořením Velké Prahy v roce 1920 se metropole podstatně rozrostla a díky tomu se začala rychleji měnit. Opakování přednášky z prosince 2020. Začátek v 10.00. (J. Nováková)

► **Batové v Praze** Vzestup a význam rodiny Batů, jejich vliv při budování obuvnictví, ale i dalších odvětví, stejně jako osobní fenomén Tomáše Bati připomene přednáška v souvislosti s významným výročním narozením tohoto průmyslníka. (J. Nováková)

► **12. po Tajemná Libeň** Kdysi romantická krajina v sousedství metropole lemovaná meandrem řeky Vltavy se v 19. století proměnila k nepoznání. Začaly zde vyrůstat neobvyklé stavby a žít zajímaví lidé. Libeň je jednou z nejtajemnějších pražských čtvrtí. (J. Nováková)

► **13. út Václav Brožík – malíř Národního divadla a Staroměstské radnice** Je život a dílo Václava Brožíka splněním snu národního obrození o chudém českém malíři, který ve světě ke štěstí přišel? Fenomén historické malby a umění ve veřejných budovách v Praze na konci 19. století skrze dílo Václava Brožíka. (M. Švec Sybolová)

► **14. st Letem světem české a československé architektury II. – v moderním proudu** (architektura meziválečného období). Po vzniku samostatného státu prochází architektura vývojem od národního dekorativismu přes moderní klasicismus, až se zařazuje do moderního evropského proudu konstruktivismu a funkcionalismu. Připomenutí nejvýznamnějších realizací architektů Josefa Gočára a Pavla Janáka, ukázky děl Ladislava Žáka, Ludvíka Kysely, Františka Zelenky a dalších. (S. Micková)

► **15. čt Císař Josef II. a jeho reformy** Životní osudy císaře, jehož vláda nepatřila právě k nejdelším, ale jeho reformy proměnily celou společnost. (J. Nováková)

► **19. po Černá smrt v Evropě a její důsledky** Jak a podle koho se jmenuje tlustá tyčinková bakterie, která sužovala lidstvo po staletí? Kolik pandemií má svět za sebou a co všechno napomáhá přenosu nákazy? Jaká byla doporučení lékařů a opatření autorit? Jak morová epidemie ovlivnila historii, umění, společnost? Začátky v 10.00 a v 16.00. (D. Kratochvílová)

► **20. út Vltavské ostrovy v Praze** Ostrovy byly a jsou přirozenou součástí města. Po staletí se měnil nejen jejich tvar a podoba, ale i počet. Přednáška ukáže i ty, které už neexistují. Začátek v 10.00. (S. Micková)

► **Po stopách německý písničků pražských židovských spisovatelů** Seznámení s tzv. pražským kruhem židovských spisovatelů působících v meziválečném období v Praze. Procházka kavárnami a místy, která tito spisovatelé navštěvovali, s ukázkami z jejich děl. (Z. Pavlovská)

► **21. st Velké pražské katastrofy** Přednáška připomene nejen tragické události novodobých dějin, ale třeba i ty, které významně ovlivnily další rozvoj města a jeho uměleckou podobu. Opakování přednášky z ledna 2021. Začátek v 10.00. (D. Kratochvílová)

► **Alegorie a symbol v pražské architektuře 2. poloviny 19. století** Ponor do historizujících

Křižovnický ostrov, pohled z Alšova nábřeží (přednáška 20. 4.), zdroj cs.wikipedia.org

slohů a počínající secese s představením klíčových domů a architektů Prahy ve 2. polovině 19. století. (M. Švec Sybolová)

► **22. čt Kudy cesta přes řeku?** Pražské mosty nejsou jen stavbami, které město potřebová k překonání vodního toku, ale jsou i ukázkami dovednosti předních architektů. Pod jejich plány se podepsali třeba Pavel Janák a Jan Koula, na výzdobě se podílela řada významných sochařů. Začátek v 10.00. (S. Micková)

► **Holešovice plné překvapení** Nevšední část města, která prošla v posledním desetiletí neuvěřitelnou proměnou. Historie sahající až do začátku 13. století a zajímavé moderní stavby, které vyrostly teprve nedávno, jsou její součástí. (J. Nováková)

► **27. út Bomby nad Prahou** Přestože druhá světová válka již dávno vymizela z povědomí současné generace, v historii a architektuře Prahy zanechala trvalé stopy. Patří k nim i následky spojené s leteckými útoky na metropoli tehdejšího Protektorátu Čechy a Morava. Začátek v 10.00. (J. Nováková)

► **28. st Móda a módní salóny Prahy v období I. republiky** Nejčastěji používaným pojmem módy období I. republiky bylo slovo „elegance“ – snaha o ni vyplývala ze citlivosti nově vzniklého státu. Například v roce 1924 pracovalo v Praze přibližně 3640 krejčích a švadlen. O historii nejznámějších módních salónů, jejich majitelích i moderních trendech doby. Začátky v 10.00 a v 16.00. (P. Lešovská)

► **29. čt Vojta Náprstek a Americký klub dam** Vývoj české společnosti ve 2. polovině 19. století výrazně ovlivnila pozoruhodná osobnost Vojty Náprstka, českého vlastence, podnikatele a mecenáše. Stál mimo jiné u zrodu Amerického klubu dam, ale to zdaleka není všechno, o čem bude řeč. Začátek v 10.00. (J. Nováková)

Skautů a skautek stále přibývá

A to i přes zavřené dveře kluboven, protože před rokem se museli i skauting přesunout on-line. Kromě několika schůzek a výprav před prázdninami a během podzimu pak mohli běžným způsobem proběhnout pouze letní tábory. Skautští vedoucí se museli naučit připravovat pro kluky a holky program na dálku. Tisíce skautů a skautek pak dostaly skautskému slibu a pomáhají jako dobrovolníci seniorům i nemocným.

I v této náročné situaci se největší organizaci pro děti a mládež v Česku daří i nadále růst: v ČR je nyní 68 802 skautů a skautek v 2 257 oddílech. Nejvíce skautů a skautek je v Jiho-moravském, ve Středočeském kraji a v Praze, nejméně v Karlovarském kraji. I přes nepříznivé podmínky skautů a skautek za minulý rok přibýlo oproti předchozímu o té, měř devět stovek. Nárůst členů je kontinuální od roku 2006 a celkově za toto období přesáhl padesát procent. Nejpočetnější je kategorie světlušek a včít (22 860) a skautek a skautů (15 488). Skautských oddílů je nyní o 36 více než loni. Skautský program probíhá nyní nejčastěji formou on-line schůzek, kdy holky a kluci zkouší společně vařit, dělají kvízy, zpívají, vyrábí, cvičí jógu nebo si povídají se zajímavými hosty. Ale i náročnější, třeba formou celodenní on-line výpravy, během níž se jí z esusů a večer usíná ve spacáku. Vedoucí natáčí videa s různými návodů, hrami nebo cvičením, pro kluky a holky vymyšlejí sady výzev, často tematických (pohyb, poznávání přírody, pomoc v okolí). Oddíly připravují hry v okolí (hledání míst podle fotek, šifrovací nebo detektivní hry), které pak mohou děti absolvovat s celou rodinou.

Být kreativní při řešení problémů je ostatně dovednost, kterou skauting silně rozvíjí. Stejně jako připravenost na krizové situace a zapojení do pomoci druhým a služby společnosti. Mladší skauti a skautky tak často pečou dobroty pro zdravotníky, kreslí obrázky seniorům nebo piší dopisy zdravotníkům. Dospělí skauti a skautky nakupují seniorům i lidem v karanténě, doručují léky, zapojují se do podpory očkovaní, roznášejí respirátory, doučují děti, pomáhají v domovech pro seniory i v přetížených nemocnicích. Do projektu Skautské pomoci je nyní zapojeno tisíc skautských dobrovolníků, připravených doručit nákup nebo léky téměř po celém Česku. Nedílnou součástí skautingu je trénink zvládání krizových situací, v dobrých časech se skauti a skautky připravují na to, že zkrátka může být i hůř. Rok s nemocí covid-19 ukázal, že podobná příprava se hodí v maximální míře a skautská výchova je velkou výhodou.

Zkrácená verze článku Barbory Trojak, v plném znění na www.mistnikultura.cz

Úprava M. Fialková

STUDIO DVA DIVADLO

JSME S VÁMI

ONLINE VYSÍLÁNÍ

Vysílání začíná v 19.00 hod. na facebookovém profilu divadla a je zdarma.

- 7. 4. Talkshow se Simonou Rybákovou a Šimonem Cabanem
- 14. 4. Talkshow s Janou Strykovou a Petrem Stachem
- 21. 4. Večer s hádankou (Monika Absolonová, Bob Klepl, Eva Holubová a jejich hosté)
- 28. 4. Talkshow s Lucií Pernetovou a Petrem Pěkníkem

www.studiodva.cz

Internetové rádio Spolku Kašpar stále vysílá

Žádné zprávy o covidu, dopravě a počasí – jen dobrá muzika a zajímaví hosté.

A samozřejmě otázky a odpovědi. A ač to měla být časově ohraničená aktivita, nečekaně se stalo skutečností. Vysílá se stále. Živé od pondělí do neděle a večer se používá záznam denního vysílání pro ty, kteří přes den nemají čas nebo poslouchat v práci jednoduše nemohou. Mimo tyto časy jede mix hudby bez moderátorů. Některé divadelní texty, které měly premiéru v březnu v rámci rozhlasových čtení, je možné během dubna najít v archivu.

Každý moderátor má styl a tvář svého bloku zcela ve svých rukách. Hosty si zve každý podle toho, co ho zajímá a o co se chce s posluchači podělit. Výčet jmen je

tedy velmi různorodý, od známých tváří po ty úplně neznámé.

A proč se to celé dělá? Na to zná nejlepší odpověď principál Jakub Špalek, který je iniciátor a producent projektu: „Smysl, vtip a důvod Rádía Kašpar – máme volno, energii a rádio by mohlo plnit některé naše sny, na které nám normálně nezbývá čas. Navíc jsou lidi unavení z komunikace jen u sebe doma, z home officů a ze zpráv.“

Rádio Kašpar, čirá radost!

www.radiokašpar.cz

Bohatý program pro seniory

V ŽIVOTĚ 90 pomáhají seniorům a seniorkám udržet si psychickou pohodu díky bohatému online programu.

Organizace ŽIVOT 90 má kvůli pandemickým opatřením již více jak rok uzavřené komunitní centrum pro seniory a seniorky v centru Prahy, což se výrazně dotklo i Centra aktivního stáří, které je jeho součástí. Centrum aktivního stáří naplňuje jednu ze základních myšlenek ŽIVOTA 90, a to aby se lidé ani v pokročilém věku nepřestali zapojovat do společenského života, i nadále se vzdělávali, věnovali se tomu, co je baví a prožívali své stáří naplno.

Za normální situace docházejí seniory a seniorky do ŽIVOTA 90 na pravidelné kurzy (jazykové, tvůrčí, pohybové, počítačové) nebo se účastní nejrůznějších přednášek, akcí, workshopů. To bohužel nyní nelze, a tak organizace přišla s alternativou a již minulý rok převzela kurzy a akce, u kterých to bylo možné, do on-line prostředí. „Máme radost, že se velká část našich seniorů připojuje na výuku a přednášky na dálku. Víme, že ne každý je s technikou kamarád, a tak jsme vždy připraveni pomoci s připojením.

Program stále rozšiřujeme a rádi uvítáme nové tváře. Kdykoliv nás můžete kontaktovat, poradíme vám co a jak a rádi vás uvidíme.“ říká Lucie Rybyšarová, vedoucí Centra aktivního stáří. V pravidelných akcích je možné účastnit se jazykových kurzů, tréninků paměti, kurzu robotiky nebo on-line káfička. Pokud se někdo nechcete nic učit, může si jen popovídat a najít si třeba nové přátele.

Každý měsíc organizace pořádá také on-line přednášky, které jsou zdarma, a připojit se může kdokoli bez ohledu na věk.

Podrobný program na každý měsíc na: www.zivot90.cz.

Klidně uklízejte dál

Na konci března se konala akce Uklidme Česko. Spousta lidí, staří, mladí, svobodní, sezdání, prostě kdokoli, se vydala někam do svého okolí, protože jím se nesmí, a tam posbírala nepořádek. No, ale teď už je duben, řeknete si, to už nestihneme. To se už nedá nic dělat!

Dá. Je to totiž tak, že na to, aby kdokoli tu a tam sebral nějaký odpaděk a přenesl ho do nejbližšího koše, nemusí nutně být březen. To se dá dělat kdykoliv. Dám vám ale pár užitečných rad. Jedna z věcí, které mě odrazují od toho něco sebrat, je, že to je hnus a já na to nechci sahat holou rukou. Takže se vybavte pytlíkem na odpadky a rukavicemi. Jasně, nemáte ruka-

vice. Já používám sáčky od rohlíků, které se mi doma docela kupí. Není to úplně nejpraktičtější rukavice, ale abych s tím sebral odhozený kapesníček nebo přemístil plechovku do odpadkového koše, to stačí bohatě. Jen je dobré ze sáčku vysypat drobký, jinak se nalepí na dlaň. Ale na to přijdete sami.

Druhá rada je, že nemusíte nutně vybírat všechno. To po vás nikdo nechce, to není ve vašich silách. Ale tak seberte alespoň něco. To, co vás nejvíce dráždí. Nebo to, co je nejvíc po ruce. Prostě jen tolik, kolik poberete.

Hezký duben

Martin Mach Ondřej / Ekolist.cz

Právní poradna spotřebitelského časopisu dTest:

DOTAZ: Zaplatil jsem zimní dovolenou na horách. Ubytování vůbec neodpovídalo popisu, ložní prádlo bylo špinavé, pokoj malý, vytápění nedostatečné. Jelikož jsme si s přítelkyní dovolenou nechtěli kazit nějakými hádkami s recepcí, rozhodli jsme se problém řešit až po návratu a nárokovat si u cestovní kanceláře slevu. Jaké bylo naše překvapení, když nám cestovní kancelář sdělila, že nic platit nebude, protože jsme přišli pozdě. Opravdu takto může cestovní kancelář jednat?

ODPOVĚD: Pokud má zájezd nedostatky, je třeba se proti nim ohradit hned na místě u delegáta nebo v recepci hotelu. Pořadatel je povinen zajistit nápravu, a pokud ji

nezjedná včas, můžete si ji zařadit na jeho náklady ve vlastní režii. Právo na slevu z ceny zájezdu vám ovšem vznikne jedině tehdy, pokud jste skutečně vadu vytkl bez zbytečného odkladu u delegáta a umožnil cestovní kancelář vyřešit problém v příměření lhůtě už na místě. Při závažných nedostatecích můžete navíc požadovat i náhradu ztráty radosti z dovolené. Podat reklamaci však nelze zpětně až po návratu. Cestovní kancelář vám v takovém případě není povinná slevu poskytnout.

Kontaktovat můžete i poradenskou linku časopisu dTest – tel.: 299 149 009

PLACENÁ INZERCE

NAČERPEJTE ZDRAVÍ, ENERGII A DOBROU NÁLADU POMOCÍ RECEPTŮ Z KUCHAŘEK OD ALPHA BOOK

Jagoda Podkowská, Michael Toczyłowski

Run & Cook

Kulinářská příručka správného běže

Marta Kekuszová, Tomasz Paveł Kotodziejczyk, Jagoda Podkowská

Bike & Cook

Kulinářská příručka pro správné cyklisty

Objednávejte na www.kosmas.cz

ALPHA BOOK

Judita Matyášová – a její inspirace Dánskem

S Juditou se setkáváme už dlouho. Je také novinářka a zajímají ji podobná kulturně-společenská témata, občas si vyměňujeme zkušenosti nebo pomáháme s kontakty. Zaujala mne hned svým zápletem a vytrvalostí, překlátila jsem si ji v duchu na „zuřivou reportérku“ podle vzoru E. E. Kische. Kromě práce v Lidových novinách, v Českých centrech nebo v časopise Vlasta pracovala na celé řadě vlastních projektů, které si vymýšlela a vedla od A do Z. Oživila Kafkovu Sířem, obec kam spisovatel jezdil na prázdniny. Vypátrala a po mnoha letech svedla dohromady skupinu zachráněných židovských „dětí“ z Česka, rozesetou po celém světě. A právě tento projekt ji poprvé a pak ještě mnohokrát dovedl do Dánska, které si zamilovala. Nedávno se vrátila z půlročního pobytu v Aarhusu, kde přednášela, ale zase i zvědavě pátrala po všem možném, jak je jejím zvykem. Ze všeho vznikl nový web, nazvaný Inspirace Dánskem. Zeptala jsem se proto Judity, co důležitého pro nás v Dánsku objevila.

Tak nejdřív Arhus – jaké je to město?

Jsem rodilá Pražáčka, ale vůbec nemám ráda pragocentrismus. Mám třeba moc ráda Brno a myslím, že je v řadě směrů mnohem progresivnější než Praha. A Arhus je takové moje, trochu menší, dánské Brno. Každá metropole má svoji slávu a popularitu jaksi zadarmo, a to číslo dvě se musí mnohem víc snažit. Je to přístavní, multikulturní, studentské město. Pro mne akorát, ani velké ani malé. Je tam hodně zeleně, skvělá muzea. A taky Městský skansen, který zachovává městský způsob života v Dánsku od středověku až do nedávné doby.

To je asi zajímavé, takový u nás není. Když se řekne skansen (ostatně to slovo vzniklo na severu, ve Švédsku), představíme si stará venkovská stavení.

Tenhle městský, to je dům plný různých dílniček a domácností všech možných dob a profesí. Můžete se tam kromě té dávnější historie podívat třeba i jak vypadala domácnost gastarbeiterů, tureckých přistěhovalců v 60. letech. Nebo jak žili tehdejší studenti nebo mladá dánská domácnost. Kromě dalších zajímavostí je v Aarhusu také moc pěkná knihovna, jedno z mých nejoblíbenějších míst. A novodobým symbolem města je dnes už známý duhový prstenec na střeše Muzea umění AROS, který mění barvy, takže se můžete procházet duhou.

Co jste vlastně v Arhusu na univerzitě přednášela?

Učila jsem na katedře historie a na žurnalistice. Hlavní téma bylo etické dilemma při práci s pamětníky, což je něco, co se v Česku bohužel zatím moc neřeší. (Když zjistíte, že pamětník, jehož vzpomínky se například využívají ve školních projektech, pro vědeckou práci či v žurnalistice, neříkal pravdu.)

A byla jsem nadšená z dánských studentů, jak jsou zvyklí komunikovat, diskutovat. V tom mají naši studenti mezeru. V Dánsku jsou k tomu vedení od základní školy. Byla jsem velmi vděčná, že jsem mohla většinu přednášek dělat ve třídách, ne on-line, protože tam výuka ani na podzim nebyla omezená. Mými studenty byli budoucí archiváři nebo muzejníci.

A jsme zpátky u dánských muzeí. Co je na nich jiného, že jste jim na webu Inspirace Dánskem věnovala tolik pozornosti?

Vidíte tam všechny generace, a tamní expozice jsou tomu také přizpůsobené. Nevytvářejí je totiž jen historici s výtváří, jako u nás, ale spolupracují ještě s pedagogy. Musí to být hodně náročné, dát takový koncept rovnocenné dohromady, ale evidentně to funguje.

Příkladem může být třeba téma kolaborace obyvatelstva s Němci za II. světové války, které se u nás velmi málo řeší. Nejdřív jsem byla v Muzeu odboje v Kodani, pak dvakrát v Muzeu okupace v Aarhusu. Můžete si tam například pomoci zvláštního „alba“ fotografií vyvolat jednotlivé příběhy. Nebo se dozvíte o případu nejznámějšího dánského kolaboranta, který byl po válce popraven. To nejdůležitější, co tyto expozice obsahují, je jakýsi „dilema point“, otázka: *Myslíte si, že bylo správné ho popravit?* Nebo když mladý účastník odboje svou činností ohrozil své blízké: *Myslíte, že měl právo takto riskovat jejich životy?* Cílem je vyvolat v návštěvníkovi nutnost o tom přemýšlet, a nejen mu předat informace.

Vaším velmi častým tématem jsou také senioři. I tomu jste se v Dánsku věnovala?

Dělám v Praze na Fakultě humanitních studií doktorát v oboru „Studia dlouho-

věkosti“, což není medicínský obor, ale jde tam hodně o mezigenerační vztahy. O přenos informací mezi seniory a mladou generací. V Česku jsem se například spojila se seniorskou iniciativou Sen-Sen při realizaci polsko-německo-českého projektu *Dopis vnučeti*. (Senioři píší dopisy nejmladší generaci o tom, co by jí chtěli předat, a „doručují“ je prostřednictvím besed, sdělovacích prostředků i sociálních sítí.) V těch dopisech jsou moc zajímavé vzkazy, často v nich zaznívá pochopení a velký obdiv, není tam žádné typické hůdrání na mladou gene-

raci. Mnohokrát se ale objevoval velký povzdech, že nad všechny telefoný a smysky je přímý kontakt. A to probíhalo ještě před pandemií. Chtěla jsem ten projekt ještě víc využít, pokračovat v něm trochu jinak. Napadlo mne, že by si senioři i mladí přinesli na setkání svoji fotku, když jim bylo – náct. A nad tou fotkou pak vzpomínali, co se stalo nebo co tehdy dělali. Objeli jsme několik škol po republice. Ten efekt spojení generací nestál skoro nic a z výsledku jsem byla příjemně překvapená. A něco podobného bych chtěla zkusit aplikovat i v Dánsku. Původně jsem totiž chtěla srovnat, jak podobné projekty fungují u nás a tam. Zjistila jsem ale ke svému překvapení, že tam žádná

podobná iniciativa, která by propojovala nejstarší a nejmladší generace, jako naše *Paměť národa* a její projekty, kdy děti třeba pátrají po osudu za války zmizelých sousedů, neexistuje.

Jak se ve vztazích k seniorům Česko od Dánska liší?

U nás jsem z Dopisů vnučeti měla dojem, že mladí i staří, jen jinou řečí, říkají to stejné: *Já vlastně žádné staré (mladé) lidi ani neznám a nevím, jak žijí*. Obě skupiny nenacházejí totiž ten společný průsečík. S druhou stranou, zejména pokud vnučata ani nejsou nebo žijí jinde, vůbec nepřijdou do kontaktu. A v Dánsku to platí možná ještě víc. Vnučata žijí často daleko a není tam ta tradice zvaní seniorů do škol.

Extrémně rozdíl je ale v tom, jak jsou senioři vnímáni. Znáám spoustu aktivních seniorů, ale pořád je to proti Dánsku zlo-mek. A teď mluvím i do vlastních řad, protože obraz seniorů v médiích je tady úplně jiný. Naše společnost s nimi stále nepočítá, v Dánsku je to přesně naopak. Pracují v muzeích, galeriích, knihovnách jako dobrovolníci, věnují se tolika všemožným aktivitám, že se – paradoxně – nevěnují vlastním rodinám. Ale jejich děti to ani neočekávají, ve Skandinávii obecně je motivace k tomu, aby mladí byli velmi brzy samostatní. A pak, když mají vlastní rodinu, tak je ve skutečnosti ani nenapadne, že by jim rodiče měli nějak pomáhat.

Jenže pak se nevytváří společenství vnučat s prarodiči, nepředají se informace a zkušenosti nejen v té rodině konkrétně, ale i ve společnosti.

Viděla jsem u nás, co dělá s mladými lidmi, když začnou pracovat v těchto projektech. Je úžasné sledovat jejich vývoj. Jak jsou potom překvapeni, jak je takéové pátrání chytne, a začnou přemýšlet i o vlastní rodině. Mým projektem s fotkami, o kterém jsem už informovala kolegy v Dánsku na univerzitě, ale i na radnicích, jsem některé vyložené nadchla. Je teď připravený a po pandemii uvidíme, co dál.

To vypadá, že se do Dánska chcete vrátit. Jak to přišlo, že jste se do té země tak zamilovala?

To je dlouhá historie. V Dánsku jsem už v roce 2011 začala pátrat po židovských dětech z Československa. Původně měly

jet do Palestiny, ale cesta by byla příliš nebezpečná, tak záměřily na podzim 1939 do Dánska, kde se jich ujal pěstounské rodiny. Když Němci začali Židy pronásledovat i v Dánsku, tak těm českým dětem Dánové pomáhali dostat se do bezpečného Švédska, odkud se pak rozprchly do celého světa. A mně Dánové zase pomáhali v redakcích a archivech s tímto pátráním, ze kterého nakonec vznikla nejen kniha *Přátelství navzdory Hitlerovi*, ale i dokumentární film a řada nádherných setkání těch zachráněných dětí, po mnoha letech, už ve vysokém věku. Hlavní část rozhovorů skončila za dva, tři roky, ale já jsem do Dánska jezdila dál.

Později jsem začala přemýšlet, jak bych já mohla být Dánsku aspoň něčím malým užitečná. Cítím totiž velkou vděčnost vůči Dánům za tu pomoc. A když to tam řeknu, oni jsou úplně dojatí, jsou velcí patrioti. Ale protože tam není žádná podobná struktura, jako u nás Paměť národa, musela jsem svoji misi poněkud přeskupit do té už zmíněné podoby.

Ze všeho mám dojem, že Dánsko se stalo vaší druhou domovinou. A dokonce se možná chystá další váš pobyt tam. Co byste nejraději přenesla do Česka, co vás v té zemi nejvíc oslovuje?

Důvod, proč se tam cítím dobře, je, že respekt, důvěra a pravidla jsou hodnoty, které jsou Dánům vlastní. I já jsem k nim byla od malička vedená, ale pak jsem si často ve zdejší společnosti připadala zvláštně. Když jsem poprvé přijela do Dánska, byla jsem jak v Jiřikově vidění, hned jsem tam „zapadla“. A oni se divili, čemu já se divím. Shodla jsem se na tom i se všemi účastníky setkání pro nově přichozící cizince, která organizují tamní radnice, že nás fascinuje tato důvěra Dánů ve stát. Z vlastní zkušenosti: dánští úředníci jsou skutečně zaměstnanci daňových poplatníků. Napišete e-mail a nejspíše druhý den dostanete odpověď. Když se jdete na úřad něco zeptat, nevynadají vám, ale naopak pochválí, že jste se přišli poradit. A v době pandemie i dánská premiérka, jejich mama Mette, dvakrát odložila vlastní svatbu, aby se mohla naplno věnovat své zemi a svým občanům.

Martina Fialková

Galerie Jiřího Karáska ze Lvovic

Virtuální galerie Jiřího Karáska ze Lvovic zpřístupňuje téměř 300 děl z jeho sbírk. Jiří Karásek ze Lvovic (1871–1951) nebyl pouze literátem a jednou z vůdčích osobností časopisu Moderní revue, ale také celoživotním vášnivým bibliofilem a sběratelem českého i evropského výtvarného umění.

U příležitosti dvou kulatých výročí – 24. ledna uplynulo 150 let od básníkovy narození, v březnu 70 let od jeho úmrtí –

Expozice polského umění Karáskovy galerie v Tyršově domě, PNP, fond Karáskova galerie

spustil Památník národního písemnictví virtuální galerii, která bohatou sbírku obrazů, kreseb, grafik i plastik zpřístupňuje veřejnosti.

Galerie byla původně umístěna přímo v básnickově bytě v Karmelitské ulici v Praze. Představuje unikátní kulturně-historický soubor uměleckých děl české, evropské i mimoevropské provenience. Čítá přes 50 000 předmětů z období od pozdního středověku až po polovinu 20. století a najdeme v ní díla umělců jako Max Švabinský, Václav Hollar, Vlastimil Hofman a dalších. K založení vlastního grafického kabinetu inspirovala Karáska jeho babička, které se podařilo shromáždit množství portrétů z první poloviny 19. století a řadu dalších obrazů ze zrušených klášterních a soukromých sbírek.

V roce 1925 získal Karásek pro svou galerii, která se stále rozrůstala, prostory dnešního Tyršova domu na pražské Malé Straně. Po jeho úmrtí se galerie stala součástí sbírek Památníku národního písemnictví a v současnosti je uložena v Centrálním depozitáři v Litoměřicích.

Jiří Karásek ze Lvovic, PNP, fond Karáskova galerie

řicích. Virtuální galerii můžete navštívit na adrese: karasek.pamatniknarodnihopisemnictvi.cz

Pozvánka na sousedskou slavnost Prahy 1

My ve Skautském institutu na Staroměstském náměstí už dlouho chceme uspořádat akci pro občany Prahy 1, kteří za normálních okolností patří k našim nejčastějším návštěvníkům. Tento náš záměr loni podpořil i Magistrát hlavního města. Ale úplně nás nepodpořily okolnosti. Původní plán malého festivalu na Mariánském náměstí a v jeho okolí sice nevyskytl, ale uděláme aspoň všechno, co nyní lze!

Ve středu 17. dubna od 16:00 se přeneseme do on-line virtuální Prahy 1, kde neplatí žádné restrikce. Je možné povídat si na ulici se sousedy v hloučku, navštěvovat kavárny a kulturní akce, zahrát si jednoduché hry, a dokonce se podívat i do míst, kam se nepodíváte ani za normální situace. Zprostředkovaně odkryjeme mumie v katakombách pod Pražským jezulátkem, rozsáhlá sklepení pod Staroměstským náměstím, nebo pohled na Staré Město ze zvoni-ce jedné ze sta věží.

Na Starém Městě také sídlí řada organizací, které budete mít příležitost v našem on-line městečku poznat. Dozvíte se, čemu se věnuje Kreativní Praha, jaká témata řeší institut Europeum, k programu přispěje i Polský institut, DAMU nebo Městská knihovna se svým kvízem. Nejvíce se samozřejmě těšíme na to, až se zase budeme vidět tvář v tvář. Nyní se ale nemůžeme dočkat i tohoto setkání našich avatarů.

Tak na viděnou! Další informace a přihlašování: www.skautskyinstitut.cz/sousedska-slavnost

Motivace k pravidelnému pohybu

Výzva Do práce na kole motivuje k zdravému pohybu i během pandemie. Zůstaňte fit i na home office. Přijďte se s kolegy nebo kamarády k tisícům účastníků květnové výzvy Do práce na kole (nebo pěšky) a nechte se namotivovat k pravidelnému pohybu. Počítá se i běh a chůze a letos výjimečně i rekreační a sportovní vyjíždky, výběhy a výslapy. Registrojte se na www.dopracenakole.cz

Pohyb a teambuilding i v pandemii
Pravidelný pohyb na kole, běh anebo chůze jsou právě v dobách pandemie nejbezpečnějším a zároveň nejekologičtějším způsobem dopravy. Stačí půlhodinka denně a sami brzy pocítíte lepší kondici, imunitu ale i psychickou pohodu. Vzájemné hecování s kolegy, sdílení fotek a zážitků z cest a nového pohledu na své město je také ideální formou „distančního“ teambuildingu. Za své výkony pak vylosovaní nejpilnější šťastlivci získají i super ceny od partnerů akce.

Chcete lepší město?
Kromě toho, že pomůžete snížit emise CO₂ ve svém městě, budete se také podílet na zlepšování cyklistické a pěší infrastruktury. Organizátoři výzvy totiž pracují s anonymizovanými daty o trasách účastníků, ta analyzují a řeší se zapojeními městy reálné zlepšení kritických míst. Zkušenosti totiž potvrzují, že počty lidí na kolech nesouvi-

sí až tolik s kopcovitostí měst či podnebí, ale především s bezpečnou infrastrukturou. **Cyklistika jede**
Zájem o využívání kola jako dopravního prostředku roste po celém světě. V Praze se loni celkový počet cest na kole zvýšil o téměř 30 % oproti roku 2019. Prázdné ulice a město bez turistů k tomu doslova vybízely. V kombinaci s nemožností jiného sportovního využití se tak naše města proměnila ve velká outdoorová sportoviště pro všechny cyklisty, běžce i chodce. Pokud jste dosud váhali, jestli rozšířit jejich řady, květnová výzva Do práce na kole 2021 je pak ideální příležitostí i pro vás. **AK**

